

Personen met een beperking en detentie

SEO – vertaalslag binnen justitiële contexten

6.12.2019

Charline Libbrecht , Ina Genbrugge, Tine Morisse, Trees Vangansbeke

Programma

- Ter opwarming : enkele stellingen
- Achtergrondinfo omtrent Justitie
- SEO
  - Algemeen
  - 2 verhalen :
    - Jessica
    - Lisa
- Om af te sluiten, even terug naar onze stellingen

Stelling 1 : Kan iemand na detentie, tgv.
Veroordeling voor moord terecht in jullie
organisatie / organisatie VAPH ?

- Ja, enkel residentieel
- Ja, zowel residentieel als met mobiele begeleiding
- Neen

Stelling 2 : Kan hulpverlening detentie/recidive vermijden ?

- Ja
- Nee
- Misschien

Stelling 3 : Kan iemand die vanuit de gevangenis is doorgestroomd naar een afdeling High Security nadien terecht in een VAPH-organisatie ?

- Ja, enkel residentieel, binnen een gespecialiseerde GES-unit ?
- Ja, enkel residentieel
- Ja, zowel residentieel als met mobiele begeleiding
- Neen, niet binnen een VAPH-organisatie

Stelling 4 : Is daderhulp voor daders met een verstandelijk beperking noodzakelijk ?

- Ja
- Nee

Justitie / gedetineerd - geïnterneerd

Algemene achtergrondinformatie

Missie gevangeniswezen (EPI)

- DG EPI waarborgt een **rechtsconforme, veilige, humane en geïndividualiseerde** uitvoering van vrijheidsberovende straffen en maatregelen met oog op een optimale terugkeer in de maatschappij
- Innovatief penitentiair beleid, waarin **gedetineerde centraal staat**, vanuit goede praktijken op het terrein en vanuit professionalisme, ervaring en expertise
- Detentiemodel steunt op **evenwicht, dynamische en passieve veiligheid waarbij rechten en plichten van gedetineerden en personeel** en de integriteit van alle medewerkers richtinggevend zijn.

Gevolgen van detentie

- Identiteitsverlies
- Verlies van privacy
- Verlies van autonomie
- Vervreemding
- Label

Missie PSD (psycho – sociale dienst)

- De PSD verleent vanuit wetenschappelijke hoek een adviserende medewerking m.b.t. de uitvoering van de verschillende vrijheidsberovende straffen en maatregelen
- Omkadert en begeleidt gedetineerden met het oog op het voorbereiden van hun psychosociale re-integratie en evalueert hun reclasseringsvoorstellen
- Verleent haar medewerking aan een rechtsconforme, veilige en humane uitvoering van vrijheidsberovende straffen en maatregelen
- Dit alles binnen een geest van herstelgerichte Justitie

PSD team

- 1 psd equipe per gevangenis
- Samenstelling
  - Psychiater
  - Psd-coördinator
  - Psycholoog
  - Maatschappelijk werker
  - Administratief deskundige

Taken en opdrachten

---

1. Het psychosociaal onthaal van nieuw binnengekomen personen in de gevangenis
  - moet binnen de 72u na binnenkomst gezien worden door PSD
  - elke gedetineerde
    - beklaagden, veroordeelden, geïnterneerden
    - uit vrijheid
    - uit transfer

Taken en opdrachten

---

1. Het psychosociaal onthaal van nieuw binnengekomen personen in de gevangenis
  - Inhoud van het onthaal
    - voorstelling en rolverduidelijking
    - verkenning sociale en sociaal administratieve situatie
    - crisisinterventie
    - opvang: luisterend oor
    - voorstelling andere diensten
    - wegwijs maken in de gevangenis
    - doorverwijzen
    - stand van zaken in strafuitvoering

Taken en opdrachten

---

2. De psychosociale begeleiding tijdens de detentie van een gedetineerde

- Beluisteren, onderzoeken en beantwoorden van vragen
- aandacht voor problemen
- verwijzen naar samenwerkende diensten
- ondersteunen in het voorbereiden van de re-integratie
- inzichtsbevorderend en motiverend werken

Taken en opdrachten

---

3. Professionele voorlichting aan de bevoegde instanties in functie van te nemen beslissingen (adviesverlening)

- Regimeaspecten

- affectieve relaties

- overplaatsingen

- vragen van de directie

- ➔ samenwerking met de directie teneinde het regime en het psychosociaal klimaat te verbeteren en/of m.b.t. de aanpak van individuele situaties van bepaalde gedetineerden.

- strafuitvoeringsmodaliteiten

- uitgaansvergunning

- penitentiair verlof

- beperkte detentie/elektronisch toezicht

- voorlopige invrijheidstelling

- voorwaardelijke invrijheidstelling

Taken en opdrachten

---

3. Adviesverlening → psychosociaal verslag

- op basis van gesprekken met de gedetineerde, resultaten van de enquêtes bij familie of belangrijke anderen, informatie ingewonnen bij personeel, dossierstudie, testing,...

- Context en voorstelling van de betrokkene
- Anamnese
- Strafrechtelijke analyse
- Detentieverloop
- Persoonlijkheidsanalyse

- Criminogenese
- Risicotaxatie
- Evaluatie van het reclasseringsplan
- Evaluatie van de wettelijke tegenindicaties
- Advies

Wat kan SEO betekenen tijdens en na detentie ?

- Enkele algemene zaken
- 2 verhalen :
  - Jessica
  - Lisa

SEO : Enkele algemene zaken

- Met wie afnemen? Mensen uit de verschillende contexten (in en uit gevangenis) die persoon goed kennen (vb. Familie)
- Is evolutief , geen statisch gegeven
- SEO is GEEN risico – taxatie – instrument
- Belangrijk onderdeel van ' wie is X ' maar :
  - Niet enige ; belang van verleden, ontwikkelingsanamnese, context, ev. trauma's...
  - Niet geïsoleerd
  - Verenigbaar met andere denkkaders/diagnoses/terminologie

SEO : Enkele algemene zaken

- Soms wel verklaring naast/ipv psychiatrische diagnose
- Wil daarom NIET zeggen : alles goedkeuren ; belangrijk binnen gevangenis-context
- IEDEREEN kan ALTIJD en OVERAL vanuit SEO – gedachte handelen, ongeacht context en/of opleiding

SEO : Enkele algemene zaken

- Wel contextspecifiek, vb./ zeker in geval van de gevangenis ; nadien, in andere context, opnieuw afnemen
- Mogelijke insteek tot contactherstel
- Gebruik ontwikkelingsleeftijden :
  - Bewustzijn dat dit een delicaat gegeven is
  - Afhankelijk van wie je voor je hebt :
    - Professionelen
    - Cliënt zelf
    - Familie : soms verduidelikend, soms pijnlijk, soms infantiliserend

SEO : Enkele algemene zaken

- Evolueert ; oppassen met label
- Schriftelijk vs mondeling

VINO – 2 verhalen

- Verhaal van Jessica – momenteel nog steeds binnen strikt gecontroleerde setting – Plaatsing binnen PC St. Jan Baptiste
- Verhaal van Lisa – momenteel V.O.V. - met ondersteuning van een uitgebouwd professioneel netwerk

Verhaal Jessica

- 33-jarige vrouw
- Geïnterneerd (juni 2015) – feiten van diefstal
- Aug 2015: gevangenis Gent
- Ouders gescheiden toen ze 2 was (vader: alcohol, drugs en agressie)
- Geen contact met ouders en zus (enkel als ze geld nodig heeft)
- Huilbaby: moeder liet haar uren huilen
- School: moeilijk – onhandelbaar en vraagt veel aandacht è veel verschillende scholen
- Vrije tijd: werd uit zwemclub en ballet gezet omwille van haar gedrag

Verhaal Jessica

- Vroeg alleen gaan wonen (21j) – onmiddellijk zwanger
- 4 weken alleen voor haar dochtertje gezorgd – daarna heeft haar moeder de zorg overgenomen (stelselmatig en vrijwillig)
- Seksueel:
  - Zeer actief – verschillende instabiele relaties en verschillende seksuele contacten
  - Zelf misbruikt en mishandeld geweest door vader en verschillende jongens/mannen
  - In haar jeugd heeft ze haar zus misbruikt
  - Vanaf 16de in contact met politie (diefstallen) en verschillende psychiatrische opnames

Verhaal Jessica

- IQ – 67
- Middelenmisbruik (medicatie + drugs)
- Borderline persoonlijkheidsstoornis + antisociale trekken (Cluster B)
- Bipolaire stoornis
- ASS
- PTSS
- Komt gestoord, verbrokkeld en geagiteerd over
- Kan gesprek niet structureren, springt van hak op tak
- Weinig empathie
- verschillende zelfmoordpogingen

Waarom SEO?

- Onmogelijk om een gesprek met betrokkene aan te knopen. Na 5 minuten verliet ze psd met slaande deuren
- Grote gedragsproblemen op sectie
- Regelmatig tuchtprocedures en veiligheidsmaatregelen

Waar is ze nu?

Na de gevangenis stroomde ze door naar PC Sint-Jan Baptist in Zelzate, afdeling Levanta

- Levanta biedt een gespecialiseerde behandeling voor geïnterneerde vrouwen met een high-risk en high-security profiel. Het is een gesloten opnameafdeling naast het reeds bestaande forensisch zorgcircuit binnen het psychiatrisch centrum Sint-Jan-Baptist te Zelzate.
- Op Levanta gaat men vanuit een uitgebreide diagnostische fase over naar de pre-therapeutische behandeling. Binnen een sterk gestructureerd kader worden een zestal doelstellingen weerhouden om een doorstroom naar een medium security of andere gepaste zorginstelling te bevorderen.
- De afdeling biedt plaats aan 18 patiënten en heeft daarnaast ruimte voor 2 patiënten binnen de crisismodule.

FASE	1	2	3	4	5
ASPECTEN	Adaptatie	Socialisatie	Individuatie	Identificatie	realiteits- bewustwording
Omgang eigen lichaam	+		+		+ ?
Omgang met emotioneel belangrijke andere	+	+	+		
Belevnis van zichzelf					
Objectpermanentie					
Angsten	+	+	+		
Omgang met leeftijdsgenoten		+	+		
Omgang met materiaal	+	+			
Verbale communicatie	+	+	+	+	
Affectdifferentiatie	+	+	+		
Agressieregulatie			+		
Spelontwikkeling					
Morele ontwikkeling		+	+	+	
Regulatie van emoties	+	+	+		

INTERPRETATIE SEO Jessica

- Vnl. Fase 2 (socialisatie) – 3 (individuatie) , op momenten van spanning valt ze terug op fase 1 (adaptatie)
- Fase 4 (identificatie) : ??? - gevaar voor overschatting
- Discrepantie cognitieve ontwikkeling – SEO
- Ze is heel erg verbaal, waardoor je haar vlug gaat overschatten en verwachtingen stelt die ze niet kan inlossen
- Afname binnen de context van de gevangenis – belangrijk om de afname te herzien in een context buiten de muren van de gevangenis of strikt gesloten setting

Jessica voor de feiten

- Hechting !
- Afwijzing
- Herhaaldelijk seksueel misbruik
- Overvraging en ontbreken van de nodige ondersteuning voor haar en voor haar moeder
- Ontbreken van ondersteuning van Jessica in haar moederrol
- Impact van herhaalde opnames in psychiatrie

Jessica tijdens detentie / internering

- Overschatting
  - "je kan het allemaal goed uitleggen, gedraag je dan"
  - Gebruik van straf / isolatie bij conflicten
  - "afwijzing" - problemen escaleren nog meer - vicieuze cirkel
  - Krijgt het label van 'manipulatief', 'zeer eisend', 'erg belastend', 'drama'
  - Allen blijven hangen aan 'ventileren', 'zich druk maken', niemand komt toe aan constructief aan het werk te gaan rond haar reclassering

Jessica tijdens detentie / internering

- Afname van SEO
  - Herinterpreteren van het problematisch functioneren :
evolutie van "ze wil gewoon niet doen wat hoort, ze gedraagt zich niet, ze zal wel leren uit straf en isolatie" naar "ze raakt overspoeld door negatieve gevoelens en reageert massaal en explosief niet meer in evenredigheid, ze kan zich niet houden aan de afspraken (extern geweten), ze kan de rust niet vinden om naar iemand te luisteren en samen constructief te zoeken hoe het wel moet ....!"
  - Kijken naar Jessica vanuit haar socio-emotionele ontwikkeling die gestagneerd is, en niet hoger is dan 3 jr.

Jessica tijdens detentie / internering

- **Betekenis voor Jessica**

" het was voor mij een opluchting, wat uit de test kwam was zo herkenbaar, eindelijk werd het duidelijk hoe ik eigenlijk in elkaar zit"

" het horen dat ik niet hoger functioneer dan een kind van 3 jr was erg moeilijk, maar maakte het voor mij wel concreet wat dat allemaal wil zeggen"

"als je een kleuter een speelgoedje geeft, en je neemt het terug af, dan wordt die heel kwaad, want het is van hem. Zo voel ik mij als er iets gebeurt dat ik niet wil, niet kan krijgen wat ik zo graag wil, ..."

Jessica tijdens detentie / internering

- **Betekenis voor PSD / Charline :**

"door niet direct te gaan corrigeren als ze het bureau binnenstormde, maar even te luisteren, stiller te gaan praten, een stoel aan te bieden, ... kwam ik tot gesprek, en konden we een start maken van een constructieve samenwerking"

"het niet persoonlijk nemen van de verbale uitvallen maar eerder zien als een reactie van iemand die overspoeld is"

"verhogen van de betrokkenheid op elkaar, opbouw van vertrouwensrelatie"

" perspectief, ipv van het moedeloze van de opsomming van allerlei psychiatrische stoornissen, ik had het gevoel nu echt iets te kunnen doen"

Jessica tijdens detentie/internering

- Betekenis voor de Penitentiaire Beambten
  - "even de tijd nemen voor een gesprek levert veel meer op dan dreigen met isolatie en straffen"
  - "paraplu van 'dit kan hier niet in het systeem' - ook al bots je tegen vastgelegde juridische regels, veel draait om attitude en het zoeken naar de juiste toon in de communicatie"
  - "weerstand : het is allemaal te bepamperend"
  - "misverstand : werken vanuit SEO is alles maar toelaten"

Jessica tijdens detentie/internering

- Centrale thema's in de ondersteuning :
  - Vertrouwen / nabijheid : *'hoe kan ik iemand vertrouwen met een verleden waaruit blijkt dat zij het vertrouwen van anderen herhaaldelijk heeft geschaad'*
    - Nabijheid – veiligheid
    - Bevestiging
    - Samen dingen doen – successen :
      - *"wat doet dit met mij als begeleider indien het weer al eens misloopt, ze mijn vertrouwen weer al eens geschaad heeft, kan ik haar nog wel geloven ?"*
  - Autonomie vs afhankelijkheid : *"hoe vind ik het juiste evenwicht tussen autonomie en begrenzen, binnen de juridische voorwaarden die opgelegd zijn ?"*
    - Stimuleren / respect voor eigen ik
    - cirkelen
  - Op moeilijke momenten prikkelregulatie : *"wanneer ga ik over tot prikkelregulatie, niet te vroeg, niet te laat"*

Jessica tijdens detentie/internering

- Nabijheid
  - Succeservaringen – bevestigen
    - "Ik doe al 4 maand mijn best, en nu het verkeerd loopt lijkt alsof die 4 maand van geen betekenis waren"
  - Diplomatie en onderhandelen
    - "geef mij ruimte om ook iets te kunnen zeggen"
  - Emotionele beschikbaarheid / wees te betrouwen – vertrouwen
    - "ik bel als ik iemand nodig heb, maar die nood wordt vaak niet als nood erkend door anderen"

Jessica tijdens detentie / internering

- Ondersteuning bij contacten met anderen
  - "ze zijn allemaal wel lief, maar ik heb het gevoel dat ze iets achterhouden, ik wil graag dat ze direct feedback geven
  - Contactherstel met de mensen die haar dierbaar zijn maar met wie het hopeloos verkeerd / conflictueus geworden is
    - Met mama
    - Met haar dochtertje
- Structuur en grenzen
  - Regels en afspraken – duidelijk / haalbaar / herhaal
    - "Ik heb nu een signaleringsplan, maar ik kan niet voldoen aan wat ze verwachten"

Jessica tijdens detentie / internering

- Onderhandel maar begrenst
  - "ik heb nu geen tijd voor een gesprek, maar dan heb ik wel een uurtje"
- Herstel bij verkeerd gelopen situaties
  - "ik moet sorry-gesprekken voeren met de verschillende personen, vooraleer ik terug kan opstarten met therapie, maar dit zal weken duren, pff zo gaat dat niet vooruit..."
- Activiteiten
  - Betekenisvolle invulling van haar tijd
    - "ik heb een beer genaaid voor mijn dochttertje, ik kan hier stikken, misschien kan ik dit later wel doen om iets te verdienen"

Jessica tijdens detentie / internering

- Communicatie
  - Gevaar voor overschatting gezien ze erg verbaal is
    - "ge zijt ne snotaap !"
  - Duidelijke en concrete communicatie (cfr ASS)
    - "zeg me als iets niet komt of als er iets veranderd is, dan zit ik niet op 'niets' te wachten, als iets veranderd is, is het chaos in mijn hoofd en kan ik het zelf niet meer ordenen"
  - Wees congruent in jouw communicatie
    - "ik ben zo blij dat ik jou terugzie, Charline !"

Jessica in detentie / internering

- Als het verkeerd loopt ...
  - Blijf heel kalm
  - De intonatie van jouw stem is belangrijk
  - Je moet niet bang zijn van mij, ik heb nog nooit iemand pijn gedaan
  - Blijf bij mij in de buurt, isoleren maakt me nog banger en nog meer gespannen
  - Spreek rustig op mij in, en geef me ook de ruimte om iets te zeggen
  - Neem me serieus als ik jullie zeg dat ik mij depressief voel

Toekomst ?

- Kunnen ze hier nog meer vanuit de gegevens van die test met mij omgaan ? Ik bedoel het net als een kind van 3 jr niet slecht, een kind is niet doelbewust kwaad op zijn mama, en blijft zijn mama graag zien. Bij mij is dit hetzelfde. Ik voel me zo vaak niet begrepen, waardoor er zoveel misverstanden en conflicten zijn bij beide partijen
  - Dit is een algemene oproep van Jessica aan alle hulpverleners, die mensen met een verleden in de gevangenis begeleiden.

Toekomst

- Contactherstel
  - Ik mis mijn mama, na een conflict heb ik haar nu al zo lang niet meer gezien, kan ze me ook beter begrijpen vanuit die test?
    - Verleden met veel breuken in de interactie / relatie met dierbaren en het onvermogen om zelf de contacten te herstellen, de banden weer aan te halen
    - Belang van een positief / steunend sociaal netwerk
    - Belang van ondersteuning van dit sociaal netwerk

Toekomst

- Ik mis mijn dochttertje, hoe kan ik van betekenis zijn als mama, welke rol kan ik opnemen als mama, en wat is de rol van oma ?
  - Spanningsveld : ik ben de mama – mijn mama is mama van mijn dochter ???
  - Welke ruimte krijg ik om mama te zijn, rekening houdend met mijn juridisch verleden en mijn beperkingen (Verstandelijke beperking + emotioneel fase 3)
    - Kan die wel ?
    - Hoe en welke ondersteuning heb ik hierbij nodig
    - Rekening houdend met de noden en de wensen van haar dochter

Toekomst

- Is er een plaats waar ik kan wonen en waar ik me meer thuis zal voelen ?
  - Evenwicht tussen ruimte voor mezelf, en voldoende mensen rond mij die me steunen en vasthouden
  - Hulp bij zinvolle invulling van mijn dag
  - Ondersteuning bij de contacten met anderen

Verhaal van Lisa

- 45-jarige vrouw
- Veroordeeld in 2013 tot 18 jaar opsluiting – feiten: familiedrama
- Opsluiting sinds 2011 – in ET sinds januari 2019
- Biologische ouders niet gekend / verblijft sinds 2 jaar in een pleeggezin
- Geen contact met pleeggezin, noch pleegkinderen
- Gevoel van afwijzing staat centraal
- School: steeds buitengewoon onderwijs - gepest
- Vrije tijd: niet. Moest thuis veel meehelpen

Verhaal van Lisa

- Vroeg alleen gaan wonen (18) – onmiddellijk zwanger
- Partnerrelaties: zeer problematisch – vaak gewelddadig (zowel op fysiek als op seksueel vlak)
- 3 kinderen met problemen (mentale en gedragsemotionele problemen bij 2 kinderen en 1 zoontje met Muco)
- Blanco strafregister

Verhaal van Lisa

- IQ – 67
- Vanuit psychiatrisch deskundig verslag: Münchhausen by proxy, pathologisch liegen, manipulatief, emotioneel functioneren is oppervlakkig
- Diagnose Münchhausen by proxy werd reeds twee jaar voor feiten gesteld

Waarom SEO?

- Goed functioneren tijdens detentie
- Belang van mentale beperking bij het plegen van de feiten?
- Wat zijn beschermende factoren in haar verhaal?

Resultaat SEO

- Duidelijker beeld van wat betrokkene nodig heeft
- Opstart DOP
- Basis voor uitbouw reclasseringsplan op haar maat
- SEO is meerwaarde geweest om belang van ET te onderstrepen

Waar is Lisa nu?

- +/- 11 tal maanden in ET

	Fase 1 0-6 m	Fase 2 6-18 m	Fase 3 18 m-3 j	Fase 4 3-7 j	Fase 5 7-12 j
	Adaptatie	Eerste socialisatie	Eerste individuatie	Identificatie	Realiteits- bewust- wording
1. Omgaan met het eigen lichaam					
2. Omgaan met 'emotioneel belangrijke anderen'		X			
3. Beleving van zichzelf in interactie met de omgeving		X			
4. Omgaan met een veranderende omgeving - Permanentie van object			X		
5. Angsten					X
6. Omgaan met 'gelijken'		X			
7. Omgaan met materiaal					
8. Communicatie				X	
9. Differentiatie van emoties			X		
10. Agressieregulatie					
11. Invulling vrije tijd - Spelontwikkeling					
12. Morele ontwikkeling			X		
13. Regulatie van emoties		X			

SEO Lisa

- SEO werd afgenomen met personeel gevangenis, zonder familie/partner (mama wat uit beeld; partner ex-gedetineerde)
- Enkele domeinen opengebleven
- Indien echt niet weten : beter om deze open te laten
- Wel over alle thema's nadenken en trachten tot consensus te komen
- Mogelijks sommige thema's moeilijk tgv de specifieke context (vb. vrijetijd) ; toch in kleine zaken vaak mogelijk, of via andere informanten (vb. Familie)

Interpretatie SEO Lisa

- Niet hoger dan fase 3 , met ook nog veel elementen uit fase 2
- Discrepant ivm cognitieve ontwikkeling (LVB)
- Reëel gevaar voor overschatting, obv cognitie, communicatie en voorkomen

Lisa : voor de feiten

- Onveilige en delicate hechting (tav haar ouders, tav haar kinderen)
  - Kindfactoren : VB, minder signalen uitsturen, meer leerervaringen nodig
  - Ouderfactoren : zelf VB, weinig steun, veel stress, (rouw)verwerking , meer leerervaringen nodig
- Op 18 jaar alleen gaan wonen , werken , met LVB en lage SEO ; vanaf dan erg ongunstige omstandigheden, met negatieve impact op de reeds lagere SEO :
  - Weinig (kwaliteitsvolle) steun
  - Basale behoeftes niet ok (voeding, woning, materieel,...)
  - Onveilige relaties

Lisa : Voor de feiten

- 3 zorgenkinderen waarbij niet weten hoe hen best aanpakken en begrenzen, alles toegeven uit schrik, escalatie
- Angst de zware situatie niet aan te kunnen
- Enerzijds voor heel veel alleen staan ; teveel afstand en te weinig nabijheid
- Anderzijds vanuit een IK wel zelf willen proberen
- Weinig tot geen ondersteunend netwerk
- Niet alleen kunnen zijn, grote nood aan nabijheid

Lisa : Voor de feiten

- Lisa vroeg in haar beleving hulp , maar kreeg die onvoldoende
- Overvraging van Lisa , vanuit goede cognitie, communicatie en voorkomen
- Toename stress, maar onvoldoende mogelijkheden tot stressregulatie en – coping :
  - Wellicht te weinig goede voorbeeld gezien
  - Nog onvoldoende zelfregulatie ; echt nog de ander nodig
  - Foute coping gehanteerd om hulp te zoeken, via medische , na vele andere pogingen om hulp te krijgen

Lisa : Voor de feiten

- niemand bij haar om dit te begrenzen, om haar tegen te houden; om samen met en voor haar een andere oplossing te zoeken om hulp te krijgen

Lisa tijdens detentie

- Erg moeilijk bij aanvang : suïcidaal, ZVG, stemmen horen,...
- "Intuitief "aanbod :
  - Nabijheid, veel mensen rond haar (bewaking, PSD, JWW,...)
  - Dit gaf vertrouwen (werd fatik) Lisa vroeg zelf om advies, sturing,...
  - Afbakenen, structureren en verduidelijken : doe dit niet, doe dit wel,..
  - Structuur en grenzen van gevangenis-klimaat leken gunstig voor Lisa
  - Bij stress (signalen leren zien, vb. Geen schmink) : erbij zijn en overnemen om te reguleren

Lisa tijdens detentie

- Intuïtief gevoeld en gehandeld, maar vraag bleef : reden? Hoe komt het dat Lisa, toch een vrij verstandige vrouw, soms zo diep valt, zoveel steun nodig heeft?
- Op moment van afname van SEO kreeg men driedubbele verklaring :
  - Daarom is/doet Lisa zo
  - Daarom helpt het wel/niet als we haar zo ondersteunen, daarom is begeleiding zo belangrijk
  - Daarom kan ze haar eigen spanning niet reduceren

SEO Lisa : ifv reclasseringsplan

- 3 aanleidingen om SEO af te nemen :

1. beeldvorming :

* om haar beter te snappen : wie en hoe is Lisa echt? Ze is meer dan "pleger van zware feiten"

* om verschil tussen kunnen en aankunnen te verklaren

* mogelijks ifv mede – verklaring van de feiten ; is er maw nog een andere verklaring dan de psychiatrische diagnose van MbP?

Seo Lisa : ifv reclasseringsplan

---

2. reclassering : ifv inschatting of en hoe een leven buiten de gevangenis mogelijk is ,
tav SURB

- Let wel : SEO is geen risico – taxatie – instrument; maar verklaart vanuit 1 invalshoek mee haar denken, voelen, doen

3. ondersteuning en begeleiding :

- ifv inschatting wat Lisa echt nodig heeft buiten de gevangenis, om er zo goed mogelijk te functioneren .
- Is geen risico – taxatie- instrument, maar hopelijk kunnen , mede door een gepaste ondersteuning, dergelijke drama's voorkomen worden

SEO Lisa : ifv reclasseringsplan

- Resultaten teruggekoppeld aan Lisa :
  - Herkende zich in veel zaken
  - beseft en accepteert dat ze hulp en ondersteuning nodig heeft

SEO Lisa : ifv reclasseringsplan

- Wel moeilijk rond "geweten" en "schuldbesef":
  - Niet stilgestaan bij de gevolgen? Mogelijks niet/onvoldoende
  - Maar intentie was hulp vragen/krijgen en niet doden
  - Uiteraard WEET Lisa dat ze haar kind niets mag aandoen (fase 3)
  - Maar fout gehandeld bij te grote stress (eerst doen, dan denken ; fase 3)
  - En niemand bij haar, als extern geweten, om haar te begrenzen of samen naar andere manier van hulp vragen te zoeken (nood vanuit fase 3)
  - Uiteraard slecht gevoel en veel verdriet nadien ; ook emoties in fase 3 (lees : voelt ze zich schuldig?)

Lisa na detentie

- "dit was voor mij een grote stap"
- "ik was bang want de gevangenis was niet leuk maar wel veilig"
- "Ga ik dat wel kunnen"?

Lisa na detentie

- Belang van gepaste ondersteuning en juiste verwachtingen (niet : GEEN verwachtingen)
  - Voldoende nabijheid door "belangrijke anderen"
  - Begrenzing en structuur , regels en afspraken (is niet <-> met SEO)
  - Toch ruimte laten voor het IK
  - Voldoende activering op maat
  - Plan bij stress
  - Dit alles zonder overvraging/overschatting

Lisa na detentie

Concreet : huidige ondersteuning van Lisa in haar rol als mama, partner, huisvrouw,...

1. nabijheid en ondersteuning door belangrijke anderen :

- "ik ben niet graag alleen"
- CAW thuisbegeleiding
- GGZ – psychologe
- Huisarts en psychiater
- Budgetbeheer
- Woonondersteuning huisvestingsmaatschappij
- Justitie – assistent

Lisa na detentie

- RTH ifv zorgoverleg
- Partner (woont op slechts 4 km van haar)
- Lisa is goed omkaderd , weet waar ze terecht kan ; veilige terugvalbasis voor begeleiding op afstand
- Belangrijk mensen te kunnen vertrouwen nu; dit werd vroeger vaak geschaad(door ex – partners, in de gevangenis,...)
- Partner : "als er iets scheelt, moet ik er zijn, moet ik het eruit trekken; dan lukt het wel weer" (iedereen kan vanuit SEO handelen)

Lisa na detentie

---

2. grenzen en structuur :

- Justitie – assistent
- Electronisch toezicht
- Bezoek zoon in de voorziening beperkt tot N uur per maand
- Enkele voorbeelden :
  - Gesprek met begeleiding voor bezoek aan zoon, wat wel en niet mag
  - Poetsen gaf stress : met therapeute schema wanneer wat, en wanneer niets

Lisa na detentie

- Hulp nodig bij het leren "neen zeggen" (fase 2-3 : erg beïnvloedbaar) :
  - vb; altijd cadeautjes voor zoon kopen (begeleiding en partner)
  - vb. leren eerst na te denken en te bespreken met partner of begeleiding alvorens toe te zeggen
- Belangrijk bij begrenzing en sturing /waarom werkt dit :
  - Discreet, niet dominant
  - Is niet betuttelend maar ondersteunend

Lisa na detentie

4.3. communicatie

- Lisa niet overschatten obv haar communicatie; ze is erg talig :
  - "ik wil hieraan meewerken omdat mensen zouden weten waarom iets gebeurt, welk verhaal erachter zit, dat er meer is dan feiten alleen, dat je niet enkel een slecht persoon bent"
  - " Zeg nooit nooit"
- vaak ifv inhoud, maar ook soms ifv relatie en nabijheid
- Haar au serieus nemen /gehoord worden! ("ik heb gezegd dat ik de zorg voor mijn zoontje niet zou aankunnen thuis, maar ze luisterden niet en gaven hem toch mee naar huis")

Lisa na detentie

- Soms eruit moeten "trekken", door er te zijn, met haar te praten
- Haar emoties spiegelen is belangrijk ("kijk en luister hoe ik me voel")
- Duidelijk zijn: "lisa, doe dit niet"; heeft ze nodig en accepteert ze (vb. Werk in rvt)
- Communiceer enerzijds duidelijk, anderzijds met zorg:
  - Brief FOD onduidelijk; partner vertalen, ev bellen; SAMEN
  - Telefoon voorziening zoon zonder zorg; helemaal overstuur

Lisa na detentie

4.4. dagbesteding:

- Oorspronkelijk maatwerk ; bedenkingen :
  - Zwaar werk op zich
  - Te lange dagen (06-19 u)
  - Niet de nodige ondersteuning/nabijheid van iemand ter plaatse (" er was daar niemand die eens naar mij kon luisteren als ik het moeilijk had "
  - Te veel verantwoordelijkheid
  - Recent stopgezet (C4)

Lisa na detentie

- Nu opstart GTB : hulp bij zoektocht naar gepast werk , op maat van Lisa
- Belangrijke aandachtspunten :
  - Deelverantwoordelijkheid
  - Halftime ipv fulltime
  - Kunnen terugvallen op iemand , begeleiding die kan overnemen indien nodig
  - Succeservaringen belangrijk
  - Belang van relatie in dagbesteding
- Zelf vrijwilligerswerk zoeken, nadien advies vragen aan justitie – assistente, die iets anders adviseerde ; mooi vb. Van "begeleiding op afstand"

Lisa na detentie

4.5. probleemgedrag

- Feiten : uit de hand gelopen wegens gevolgen ; oorzaak in overvraging en uit angst (het niet alleen aan te kunnen) ; vanuit hulpvraag
- Momenteel : geen agressie, geen ander externaliserend probleemgedrag
- Belang van preventief werken nu :
  - Voldoende nabijheid geven
  - Niet overvragen in zorg, in dagbesteding,...

Lisa na detentie

- Lisa goed "lezen"
- Lisa au serieux nemen
- Lisa helpen bij stress – en emotie – regulatie : bij stress is ze in paniek, de pedalen kwijt; heeft ze hulp en nabijheid nodig om tot rust te komen ; ze kan dit niet alleen!
  - Vb. : telefoon ziekenhuis , bloedcontrole : " " was ik er niet geweest om te helpen, wat over te nemen en dit SAMEN te doen, was dit wellicht een ramp geweest voor Lisa"

Lisa na detentie

- Huidige ondersteuning en omkadering voor Lisa

- Rust in haar hoofd

- Kunnen groeien , succeservaringen op doen

- Positieve evolutie ; SEO opnieuw afnemen? Mogelijks hogere fase nu , tgv andere context en juiste ondersteuning. SEO is en blijft evolutief gegeven!

Lisa na detentie

- " Ik voel nu dat het me lukt en ik ben daar trots op ; dit is voor mij een succes"
- " Haar leven is een heel dik boek, en na blz 345 komt 1 zwarte blz , die ook het gevolg is van alle blz en ervoor; gelukkig zijn er ook weer veel blz en na die ene zwarte"

Losmaken en doorgeven na detentie

- Niet evident
  - Bij fase 2-3 (nog veel vasthouden nodig)
  - Bij doelgroep uit justitie
  - Bij de zware feiten van Lisa
- Lisa was hier zelf bang voor
- Losmaken is pas mogelijk door loslaten

Losmaken en doorgeven na detentie

- Lisa "losgelaten" uit gevangenis, maar
  - Gradueel opgebouwd : UV's, FV's; verdere uitbouw na positieve evaluaties
  - In evenwicht : laat haar loskomen waar ze het aankan , hou haar vast waar nodig
  - Haar doorgegeven aan een nieuw " team" van externen (zie nabijheid, structuur,...)

Losmaken en doorgeven na detentie

- Doorgeven en vasthouden is meer dan controle en begrenzing, het is ook kwestie van vertrouwen
- Belang van vertrouwen :
  - Geef haar vertrouwen en ruimte
  - Geef haar door met vertrouwen
- Loslaten zonder losschieten :
  - Constant aftoetsen en evalueren
  - Ook voorbereiden op een leven zonder ET, zonder justitie – assistente,...

Losmaken en doorgeven na detentie

- Doordenkertje om af te sluiten : mag Lisa ooit nog zorgen voor mensen, in een zorgende positie komen te staan? Is dit een loslaten met teveel risico of is dit een berekend en verantwoord loslaten?

Ter afronding – even terug naar de stellingen

Tot slot

